

colecția monografii

DR. LUCIAN GHEORGHE

RĂSPUNDEREA JURIDICĂ A PERSONALULUI
DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR

Dr. LUCIAN GHEORGHE

**RĂSPUNDEREA JURIDICĂ
A PERSONALULUI
DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR**

Universul Juridic
București
- 2024 -

Capitolul 1

Considerații generale privind răspunderea juridică a personalului din învățământul superior

1. Răspunderea juridică. delimitări conceptuale

Răspunderea juridică este, neîndoiește, una dintre cele mai importante instituții din domeniul dreptului, pentru că, astfel cum s-a susținut în mod constant în doctrină, în orice ramură a dreptului se ajunge la problema răspunderii, care este atrasă de încălcarea prescripțiilor legale. Răspunderea juridică reprezintă, în ultimă instanță, garanția legalității¹⁵. În mod evident, „stabilirea unei anumite forme de răspundere juridică pentru săvârșirea unor fapte antisociale depinde de voința și interesele celor aflați la conducerea statului în acel moment, de importanța valorilor sociale ce trebuie ocrotite, potrivit evaluării date de guvernanți, în scopul deplinei apărări a acestor valori”¹⁶. Este îndeobște cunoscut că încălcarea normelor juridice duce în mod inerogabil la antamarea răspunderii juridice.

Legea fundamentală a statului nostru, arată că nimeni nu este mai presus de lege, iar respectarea normelor constituționale și a celor legale constituie o îndatorire de onoare. Exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor trebuie să se înfăptuiască în ambianța statului de drept.

Faptul că „nimeni nu este și nu trebuie să fie mai presus de lege”¹⁷ – principiu înscris în contextul dispozițiilor comune privitoare la drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale – are o semnificație mai largă, solicitând subordonarea tuturor subiecților de drept față de lege, indiferent de calitatea lor.

Numai astfel statul de drept își poate afirma forța morală și poate contribui la împlinirea idealului colectivității umane.

Ar fi ideal și normal ca fiecare destinatar al normelor juridice adoptate de organele competente în conformitate cu procedurile aferente să le respecte.

¹⁵ Emil Bălan, *Instituții administrative*, Ed. C.H. Beck, București, 2008, p. 193.

¹⁶ Disponibil la <https://ww16.vdocuments.site/drept-administrativ-2-ales.html?sub1=20241205-0623-27ed-9e60-aa5943644738>, consultat la data de 14 iulie 2020; în același sens și Dana Apostol Tofan, *Tezele prealabile ale proiectului Codului administrativ. Proiectul Codului administrativ*, p. 603.

¹⁷ Constituția României, republicată, Titlul II „Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale”, Capitolul I, „Dispoziții comune”, art. 16 alin. (2).

În doctrină, s-a discutat pe tema „necesității”¹⁸ ori a obligativității respectării normelor edictate de puterea de stat.

De asemenea, s-a încercat să se răspundă și la întrebarea „De ce este încălcat dreptul?”¹⁹. În mod evident, nerespectarea normelor juridice va atrage răspunderea juridică. Odată ce o faptă ilicită este săvârșită, atrage în mod firesc și reacția din partea societății în care trăiește făptuitorul.

În ce mod se va manifesta această judecată socială de valoare?

Întrucât, prin efectul săvârșirii unei asemenea fapte, o persoană este vătămată în planul fizic ori moral ori s-a produs o afectare a bunurilor sale, se pune întrebarea firească: Cine va trebui să suporte consecințele acestei vătămări?

Desigur, va fi problema răspunderii juridice, supranumită în domeniul dreptului „*principiul răspunderii*”.

Evident, totalitatea acestor norme prin care este reglementată operaționalizarea acestui principiu formează instituția răspunderii juridice.

Noțiunea de „*răspundere juridică*” – pe care o regăsim în orice ramură a dreptului – descrie ideea de sancțiune sau reparație și generează un raport social sancționat din punct de vedere legal. În temeiul aceluia raport social, o persoană se află într-o relație de obligație față de altă persoană, iar, în situația în care îi produce acesteia un prejudiciu trebuie să-l repare. În cadrul procedurilor contencioase, fie ele civile sau administrative, situația de fapt reprezintă esența motivului declanșării acestora, conform art. 194 lit. d) C. pr. civ.²⁰, care impune ca o condiție pentru formularea acțiunii judiciare „arătarea motivelor de fapt și de drept pe care se întemeiază cererea”. În mod similar, în domeniul dreptului penal, situația de fapt implică obligația de „descriere a faptei care formează obiectul plângerii”²¹. Aceste distincții sunt semnificative, deoarece acțiunile care încalcă onestitatea academică pot avea incriminări și sancțiuni diferite, necesitând identificarea unei căi juridice procedurale

¹⁸ Mircea Djuvara, *Teoria generală a dreptului. Drept rațional, izvoare și drept pozitiv*, Ed. All Beck, București, 1999, pp. 356-357. Un caracter foarte important al normelor juridice e imperativitatea. Nu ne putem închipui norme juridice fără să aibă caracter imperativ. Comandamentul pozitiv sau negativ e un element integrator al conceptului de drept, fiindcă acesta pune întotdeauna față în față două subiecte, dând unuia o facultate sau pretenție și impunând celuilalt o obligație corespunzătoare. A impune o datorie înseamnă, însă, a ordona. Deci, ceea ce e o simplă afirmație sau observație nu are, de fapt, caracter juridic. În drept nu există modul indicativ, iar când e folosit în coduri, are în realitate un înțeles imperativ.

¹⁹ Costică Voicu, *Teoria generală a dreptului*, Ed. Lumina Lex, București, 2002, pp. 295-311.

²⁰ Publicată în M. Of. nr. 485 din 15 iulie 2010.

²¹ Art. 289 alin. (2) C. pr. pen., publicat în M. Of. 486 din 15 iulie 2010.